Rok 1873. Kraków, czwartek 11 września Nr. 208.

KRAJ

Dziennik KRAJ wychodzi codzień ran z wyjątkiem dni poświątecznych. Numer pojedyńczy w Krakowie i Lwowie kosztuje 5 centów.

Przedpłata wynosi:

	rocznie	kwart.	mies.
w Krakowie	12 złr.	3 złr.	1 złr.
wAustrji z przesyłką	16 „	4 „	1 „ 40.
w Niemczech	12 tal.	3 tal.	1 tal.
we Francji	80 fr.	20 fr.	7 fr.
w Serbji, Włoszech, Rumunii i Szwajc.	48 fr.	12 fr.	4 fr.
w Turcji	64 „	16 „	6 „
w Belgji	56 „	14 „	5 „

Przedpłatę przyjmuje Administracja dz. Kraj, urzęda pocztowe austrjackie i zagraniczne, oraz niżéj wymienione ajencje.
Redakcja, Administracja i Ekspedycja miejscowa w Krakowie ul. Mikołajska l. 435.
Listów niefrankowanych nie przyjmuje się.
Reklamacje nieopieczętowane wolne od opłaty i uwzględnia się je tylko w terminie 8 dni. — Rękopisów nie zwraca się.

Cena ogłoszeń (inseratów).
w pierwszém umieszczeniu wiersz . . 8 cnt.
w każdém następném umeszcz. wiersz 5 „
Stempel od każdorazowego umieszcz. 30 „
Ogłoszenia przyjmuje administracja i ajencje.

Ajencje przyjmujące przedpłatę. W Krakowie: M. Dworski. Skład papieru Ż. J. Wywiałkowskiego, handel Wierzuchowskiego. — **We Lwowie:** Księgarnia Gubrynowicza i Szmidta.
Ajencje przyjmujące ogłoszenia. W Krakowie: Marjan Dworski. — **We Lwowie:** Ajencja dzienników A. J. Piątkowskiego. — **W Tarnowie:** Księgarnia Gazdy. — **W Wiedniu:** B. Wołowski Administrateur de la Gazette des 'Etrangers, Wien Kolovratring 9. — Hasenstein & Vogler, Neuer Markt Nr. 11. — Oppelik, Wolzeile Nr. 22. — Rudolf Mosse, Seilerstätte Nr. 2. — Filip Löb, biuro anonsów, Wolzeile Nr. 2.— **W Pradze:** Ferdinandsstrasse Nr. 38. — **W Berlinie, Monachjum, Zürichu i St. Gallen:** Rudolf Mosse München, Windermachergasse, 3. — **W Hamburgu, Frankfurcie nad Menem, Berlinie i Lipsku, Bazylei, Zürichu, St Gallen, Genewie i Sztutgardzie:** Hassenstein & Vogler. — **W Paryżu:** Księgarnia Władysława Mickiewicza „Librairie de Luxembourg rue de Tournon 16."

Przegląd polityczny.

Centraliści, którzy z takiém upragnieniem oczekiwali patentu o rozwiązaniu rady państwa i rozpisaniu nowych wyborów, dziś, gdy patent już się ukazał, zdają się być nim zaskoczeni, jak niespodzianką. Zwłaszcza zwołanie nowéj rady państwa na 4 listopada wydziera im mimowoli wyznanie, że się jeszcze nie przygotowali do kampanji wyborczéj. Narzekają, że w tak krótkim czasie zaledwie można będzie przedsięwziąć wybory i zadość uczynić przepisom prawnym o reklamacjach przeciwko listom wyborczym. Pomijając już to, że rozstrzygnięcie owych reklamacji zabierze dosyć czasu, narzekają, że w niektórych krajach koronnych, n. p. w Galicji, nawet listy wyborcze nie są jeszcze przygotowane. Pojmujemy utyskiwania centralistów, gdy znalazłszy się wobec faktu dokonanego, po którym tyle korzyści się spodziewali, nagle widzą się zmuszonymi o korzyściach obiecywanych zwątpić.

Montags-Revue dowiaduje się z autentycznego źródła, że król włoski przybędzie do Wiednia 17 b. m. i zabawi tam cztery dni. Wiadomo, że w ostatnich dniach krążyła pogłoska, iż Wiktor Emanuel uda się naprzód do Berlina, zkąd dopiero wracając miał odwiedzić Wiedeń. Prusofile austrjaccy, którzy nader gorliwie pogłoskę tę upowszechniali, woleliby ma się rozumieć, aby Wiktor Emanuel, nie dotknięty wpływami austrjackiemi, pojechał prosto do Berlina i tam zawarł przymierze prusko-włoskie, wymierzone częścią przeciw Austrji.

Urzędowa depesza rządu niemieckiego do gabinetu wersalskiego stwierdza ustanie okupacji, ponieważ Francja dopełniła wszystkich zobowiązań, wyrażonych w traktacie pokoju. Rozkaz opuszczenia Verdunu wyszedł z Berlina już w sobotę i całkowite oswobodzenie Francji nastąpi między 15 a 20 b. m. A tak i układ w Bordeaux straciłby w tymże czasie swoją moc, gdyby go rojaliści nie złamali 2-go maja, i mogłoby się rozpocząć ubieganie się o tron francuski, gdyby pielgrzymka hr. Paryża do Frohsdorfu również nie zerwała układu z 24 maja. Bonapartyści zostali oszukani przez rojalistów, i od 4 b. m. *Pays* i *Gaz. de France*, główne organa obu stronnictw, toczą z sobą zażartą wojnę. Ostateczny rozbrat partji monarchicznych może zresztą wyjść na korzyść Francji, torując drogę bezstronnemu, sprawiedliwemu i pokojowemu rządowi, o jakim wspomniał Thiers w liście do Juljusza Ferry. Ludność ze wstrętem się odwraca od intryg monarchistów, jakkolwiek co innego ci utrzymują. Niedawno 21 członków rady jeneralnéj Górnéj Sabaudji wystosowało adres do Mac-Mahona, prosząc go usilnie o zatrzymanie republikańskich instytucji. Manifestacja ta na tém większą zasługuje uwagę, że Sabaudja ma wielką ochotę przyłączyć się do Szwajcarji, gdyby we Francji upadła rzeczpospolita.

Na przedwczorajszém posiedzeniu kortezów zawiadomiono Hiszpanję o utworzeniu nowego ministerstwa w następującym składzie: Castelar — prezes bez teki, Carvajal — sprawy zagraniczne, Delvio — sprawiedliwości, Pedregal — finanse, Gil — roboty publiczne, Maisonuave — sprawy wewnętrzne, Soler — osady, Oreiro — marynarka i prowizorycznie wojna. Castelar zaprezentował kortezom gabinet wśród powszechnych oklasków i wyłożył program swojéj polityki. Oświadczył się za federacją, lecz większy jeszcze nacisk położył na jedność ojczyzny; potępił demagogję i odezwał się do patrjotyzmu wszystkich stronnictw liberalnych w walce z karlistami. Powiedział, że aby mieć armję, będzie utrzymywać karność i wykonywać prawa wojenne z surowością, lecz bez okrucieństwa; następnie oznaczył reformy, jakie należy zaprowadzić. Castelar zamierza czynić największe wysilenia: wezwać 15,000 rezerwy i uzbroić pół miljona milicji, ażeby obsadzić teatr wojny, i sądzi, że temi środkami zakończy wojnę jeszcze w bieżącéj zimie, tém bardziéj, że karliści, pomimo zwycięztw, które zresztą były tylko utarczkami, nie posiadają dotąd żadnego punktu ważnego.

Do pism londyńskich telegrafują, że powstańcy w Kartagenie, stosując się do rozporządzeń komitetu socjalistycznego w Madrycie, wzmacniają swoje fortyfikacje; wysłali nadto emisarjuszów do Barcelony, ażeby skłonić do ruchu separatystycznego ubogich robotników w Katalonji. Cavacho, członek junty rewolucyjnéj, został aresztowany przez swoich kolegów.

Broszura Lamarmory

jenerała i b. ministra włoskiego.

Nieposzpolitego znaczenia jest broszura, którą wydał jenerał i b. minister włoski Lamarmora, pod tytułem: „Nieco więcéj światła". — Wyświeca on w niéj rokowania między pruskim i włoskim rządem prowadzone w r. 1866, w celu umówienia taktyki wspólnéj przeciw Austrji; okazuje się z nich, że z rozmysłem postanowiono wciągnąć do kombinacji wojennéj Węgrów. — Nie jako zbiorowisko zbiegłych kilku tysięcy żołnierzy węgierskich przedstawia się, według Lamarmory, korpusik Klapki z r. 1866, ale jako jeden punkt umowy prusko-węgierskiéj, wprowadzony w życie.

Przytoczony w broszurze włoskiego jenerała szkic postulatów węgierskich okazuje, że na serjo myślano o rozbiciu państwa, i że inicjatywa polityki (wówczas zwanéj: „Stoss in's Herz") destrukcyjnéj wyszła od teraźniejszego kanclerza Niemiec.

Włochów broni Lamarmora przeciw przypuszczeniu, jakoby oni chcieli iść tak daleko, jak Prusacy i Węgrzy; owszem powiada Lamarmora — propozycja, żebyśmy z naszem wojskiem szli poza granice włoskie, nie wydała się odpowiednią naszym interesom, a zsolidaryzowanie się z rewolucyjnym, węgierskim czynnikiem, uważaliśmy za niebezpieczne dla zasad konserwatywno monarchicznych.

Dzienniki austrjackie centralistyczne bałwochwalstwu „pruszczyzny" oddane, zostały nieco zaambarasowane; nie wiedzą właściwie, jakby tu rzecz wypaczyć.

Widocznie nie można było znaleźć przeciw-dowodów, więc polityka, wyższe względy, a zresztą specjalny niemiecki liberalizm muszą tu służyć za dowód, że to, co było, winno być zapomnianem i jak oparte na dokumentach rewelacje Grammonta w Berlinie, pokryte płaszczem przyjaźni.

To ma znaczyć, że jeżli minister pruski projektował rozbicie Austrji, a minister spraw wewnętrznych austrjacki, by Beust próbował w r. 1870, czy się nie uda skorzystać z konfliktu prusko-francuzkiego — to jedno i drugie kompenzuje się nawzajem, i zapomina z wyższych względów.

Na oko i pozornie stosunki państw sąsiednich zostaną niezmienione, ale żeby w rzeczywistości sąsiad swego sąsiada uważać miał za przyjaciela od serca, któryby mu rękę podał w niedoli, to przynajmniéj nie jest prawdopodobnem.

Broszura Lamarmory zasługuje na uwagę, jest bowiem przedmiotową, a podając fakta nieznane, dotyka rekonstrukcji Austrji o tyle, o ile nam umożliwia szerszy pogląd na sprawy wewnętrzne.

Jeżli do naszych teraźniejszych stosunków politycznych można coś zastosować z tych wyjaśnień broszury włocha, to byłaby chyba część traktująca o Węgrach.

Widzimy z niéj, że chcąc dobić się swych prac i swobód politycznych, nie liczyli optymistycznie na swą abstynencję w sprawach ważnych dotyczących ustroju państwa. Że im okoliczności nieprzewidziane sprzyjały do akcji politycznéj, o jakiéj dziś mowy nie ma, to rzeczy samej nie zmienia in merito w tem, że saméj abstynencji nie uważali za środek prowadzący do celu.

W dzisiejszem położeniu naszem, znajdujemy pewne podobieństwo do ówczesnych stosunków Węgier i t. d., ztąd wynieść możemy nadzieję, że na drodze choć innéj, bo zupełnie legalnéj, możemy dojść do poprawienia naszych stosunków politycznych przez akcję wspólną i solidarną z tymi, którzy mają te same potrzeby i przekonania.

Zawsze akcja a nie abstynencja odnosi zwycięztwo. To każdy przyznać musi, kto sumiennie rzeczy rozbiera, i nie daje się uwodzić uprzedzeniami jakiegobądź rodzaju.

Ruch wyborczy.

Wczoraj odbyło się znowu posiedzenie centralnego komitetu wyborczego dla zachodniej Galicji.

Z Brzeżańskiego donoszą nam, że właśnie w grupie większych posiadłości, w któréj zwykle porozumienie się łatwiejsze, jakaś niepewność się czuć daje co do wyboru kandydatów.

Dotąd trzymano się téj praktyki, że swoi wybierali między swoimi w kurji większych posiadłości; i tym razem zdawało się prawdopodobnem, że się wyborcy téj grupy zgodzą na byłych posłów P. Wereszczyńskiego i E. Torosiewicza, bo ci posłowie byli i delegatami w radzie państwa, a przytem znani są z dobréj strony.

Mówiono nawiasem, że jeden z obywateli okolicznych, niejako p. Bocheński także chciałby zostać wybranym na posła, lecz wiadomo, że się był odsunął od spraw publicznych, i wyjechał na dłuższy czas za granicę, więc powszechnie uważano, że mało ma widoków.

Inna rzecz, jak kwestja wyborcza stanęła, odkąd przewodniczący komitetu brzeżańskiego, który wyznaczony został przez komitet centralny do kierowania wyborami z grupy mniejszych posiadłości, zaproponować miał kandydaturę hr. Leszka Borkowskiego z Samborskiego.

Mówią, że i członkowie komitetu brzeżańskiego przystali na tę kandydaturę, i że na ich wezwanie miał się hr. Leszek B. zgodzić na przyjęcie poselstwa z kurji większych posiadłości w Brzeżańskiem.

Kwestja osób gra wszędzie prawie przy wyborach pewną rolę; jedni chętnieby widzieli wybranym pana A, a drudzy pana B. na posła, więc i tu zrozumieć łatwo, że mogłyby być względem osób różne zdania. Ale co tu wielu zrozumieć nie może, to jest to, dla czego w innych okolicach i okręgach wyborczych komitety zajmują się tylko tem, co się odnosić ma do wyborów z kurji włościańskiéj, a w kurji większych posiadłości o jakiejkolwiekbądź inicjatywie nic nie słychać. Powinnaby być jedna w tym względzie norma w całym kraju, bo w rzeczy saméj wielu myśli, że grupy większych posiadłości tylko (choćby za pośrednictwem filjalnych komitetów) w porozumieniu z komitetem centralnym samoistnie działać powinny.

Zresztą jako pewną wiadomość podać mogę, że kandydatura p. Zaleskiego (który jest przydany jako hofrat do pomocy p. Ziemiałkowskiemu, ministrowi bez teki w Wiedniu) została formalnie cofnięta. Ci, którzy się tém interesowali, otrzymali od p. Z. zawiadomienie, że postanowił nie ubiegać się o poselstwo.

Pod względem politycznym i przy naszych stosunkach był to roztropny krok, bo nie wywoła żadnych kolizyj.

Z Tarnopolskiego mamy wiadomości, że w kurji wiejskiéj powszechnie znany i szanowany uczony ruski ks. Kaczała ma widoki na krzesło poselskie z kurji włościańskiéj tarnopolsko zbarasko-skałackiej. Odebraliśmy wszakże równocześnie list z okolic Tarnopola, w którym nam donoszą, że ks. Kaczała ma konkurenta.

Staje przeciw niemu jako „kandydat" w téj kurji hrabia K.; nie dodano tylko, czy to jenerał tego nazwiska, czy tylko jego imiennik. Nie rozumiemy, dlaczego i w jakim celu w kurji właśnie włościańskiéj i na Rusi, tak wybitnemu przedstawicielowi „miru" polsko-ruskiego w Galicji miałyby być stawiane przeszkody ze strony polskiéj? Wolimy raczéj wątpić o prawdziwości samego doniesienia.

Korespondencje „Kraju".

Lwów 9 września.

(K). Wczoraj odbyło się walne zgromadzenie wyborców miasta Lwowa, w sprawie wyboru posła do rady państwa, zwołane przez członków komitetu centralnego przedwyborczego, wspólnie z kilkoma innymi obywatelami. Zgromadzenie zagaił p. Dąbrowski Wacław, i został wezwany do objęcia przewodnictwa. P. Widman Karol w dłuższéj przemowie wykazuje, iż wybory w naszem mieście idą coraz to gorzéj. Pierwszy raz wybraliśmy pod natchnieniem zasad demokracji i polskości — i wybraliśmy dobrze. Późniéj odstępywano od téj myśli przewodniéj, doszliśmy do tego, że musieliśmy naszych posłów skłonić do złożenia mandatów. Wszystkie dalsze wybory kończyły się zawsze tak, iż ogół wyborców był z nich w rezultacie niezadowolonym. Przyczynę tego przypisuje mówca téj okoliczności, że przystępowaliśmy zawsze bez należytego przygotowania do wyboru komitetu przedwyborczego, który ostatecznie rzecz całą ma w ręku, i którego głos jest rozstrzygającym. Radzi przeto wybrać osobną komisję, któraby przygotowała listę komitetu przedwyborczego i przyszłemu zgromadzeniu wyborców takową przedłożyła.

W dalszéj dyskusji różne podnoszono wnioski, których los był ten, iż jeden po drugim upadał, tak, iż zgromadzenie do żadnego rezultatu dojść nie mogło, aż wreszcie na wniosek dra Gerstmana wybrano przez aklamację komisję do ułożenia listy przedwyborczego komitetu, złożoną z tych samych obywateli, którzy zgromadzenie wczorajsze zwołali.

Komitet centralny przedwyborczy oprócz ciągłéj korespondencji z komitetami powiatowymi i okręgowymi, zamierza obecnie wydać okólnik do wszystkich komitetów, zachęcający do energiczniejszéj działalności wobec blizkiego już rozpisania wyborów.

Komitet centralny przedwyborczy ewentualność tę ma zawsze na oku, ażeby w każdéj chwili był gotów do walki wyborczéj. Szanse jéj we wschodniéj części kraju nie dadzą się jeszcze obliczyć. Tak narodowa jak i przeciwna agitacja dotychczas jeszcze nie mogła się skupić około nazwisk kandydatów, chociaż ich

już wielu wymieniają — główna bowiem akcja w małych szczególniéj posiadłościach odbywa się w ostatniéj dopiero chwili, a na teraz przedewszystkiem wypadnie zwrócić uwagę na przygotowanie wyboru wyborców. W tym też kierunku już obie strony rozwijają dość znaczną czynność.

Przed zgromadzeniem wyborców odbył się wczoraj w dziedzińcu ratuszowym popis połączonych straży ogniowych, miejskiéj i ochotniczéj, ku wielkiemu zadowoleniu widzów, między którymi znajdował się prezydent miasta i wielu radnych. Rzeczywiście obu strażom największe należy się uznanie, widocznem bowiem było, jak gorliwie pracują nad udoskonaleniem się w swym zawodzie, i do coraz większéj doprowadzają zręczności.

Z Bułgarji 28 sierpnia.

Owacje i honory, któremi witała szacha zachodnia Europa, zawróciły głowę temu monarsze. Przyjazdem swoim do Carogrodu, którego program sam podyktował, chciał on dać uczuć Porcie stanowisko imponujące, jakie zająć zamierzał wobec potomka Kalifów; ale astrolog zawiódł go tym razem, bo sułtan w niczém zadość nie uczynił szachowskim wymaganiom, a na żądanie posła perskiego Mohsin hana, aby jego monarchę umieszczono w pałacu czizagańskim lub na Dołma — bakcze, i ażeby sułtan przybył osobiście na statek dla powitania przybywającego gościa, słowem, aby szacha przyjęto z tym samym ceremonjałem, jak przyjmowano cesarza austrjackiego, odpowiedź wypadła odmownie. Wyznaczono królowi na mieszkanie pałac Bejlerbej, a sułtan miał go spotkać wchodzącego do pałacu, jak to jest zwyczajem przy przyjmowaniu monarchów państw drugorzędnych. Z przyjemnością witamy ten samodzielny, chociaż małéj doniosłości, krok W. Porty.

Europejczykom zależało na pokazaniu szachowi nowoczesnego ładu, porządku, pracy, bogactwa i nauki, ale po cóż te wysilenia się na oznaki najwyższéj czci i poważania? Wszakże, jeśli chciano złożyć hołd szachowi, jako człowiekowi stojącemu na wysokości swego powołania, należało sobie przecież uprzytomnić mrące z głodu tłumy na ulicach Teheranu, sieroty bez przytułku, chorych bez szpitali, dzieci bez szkół, i zapytać tego króla królów, czyje on to pieniądze trwoni po Europie?... Zamiast przeglądów, wodotrysków, sztucznych ogni i tym podobnych zabawek, należało mu pokazać zakłady użyteczne i dobroczynne, aby uczył się rządzić i gospodarzyć po ojcowsku, aby uznał swoją niższość, i starał się dorównać tym, którym dał się ubiedz. Jeśli zaś Europejczycy czczą w szachu pomazańca, zaiste jest to smutném dla nich świadectwem.

Donosiłem wam w ostatnim liście, że dzisiejsza polityka dywanu dąży do uformowania odpornego przymierza z lennikami i sąsiadami Turcji. Osią téj polityki jest wice-król Egiptu, który potrafił upiec swoją pieczeń przy tém zarzewiu. Egipcjanie, w krytycznych chwilach, ciążą zawsze na szali losów Porty, że tylko wspomniemy tu zniszczenie jańczarów. Kedyf opuścił Carogród przed przyjazdem szacha, na usilne domagania się Ignatjewa, któremu te układy są solą w oku. Czy szach da się wciągnąć do tego związku, trudno będzie mieć o tém wiarogodną wiadomość, ale zdaje się, że zachody W. Porty będą bezskuteczne, bo polityka rossyjska zbyt mocno ujęła szacha, aby się miał ruszyć dowolnie. Persja zaryzykowałaby swoją niepodległość, narażając się Moskwie, któréj nikt tamy nie stawi w podbojach azjatyckich.

Nie będę wam opisywał szczegółów przyjęcia szacha w Carogrodzie, festynów, przeglądów, wizyt, które składa szach padyszachowi, a padyszach szachowi, téj istnéj gry w szachy, bo w tém nie ma nic oryginalnego i zajmującego; wezyrowie obu monarchów pracują codziennie nad uregulowaniem procedury sądowéj i ustaleniem granic, t. j. starają się usunąć kwestje, powodujące ciągle nieporozumienia obu państw.

Z Grecją stosunki są najczulsze. W mennicy robią obecnie bogaty order Osmanje 1széj klasy dla króla greckiego, którego sułtan w piśmie dziękującém za order „Zbawiciela“, nazywa „mon Auguste Ami et Allié“. Dziennikarstwo greckie manifestując swą przychylność dla Turcji, czyni gwałtowne napady na Moskwę, tak że Porta zmuszoną była zawiesić jeden dziennik grecki, wychodzący w Carogrodzie z powodu tych napaści.

Natomiast z Serbją przyjaźń ostygła cokolwiek. Zwlekanie ze strony Turcji załatwienia sprawy o Zwornik, powiada urzędowy *Widowdan*, zmusza rząd książęcy pozostawić tę kwestję biegowi wypadków, które prędzéj, niż układy z Turcją, zwrócą to miasto Serbji.

Porta zbroi się. Sułtan obstalował 100 tysięcy karabinów systemu Martini-Henri, 500 dział wielkiego wagomiaru w fabryce Kruppa; a w tych dniach matka sułtana z własnéj kieszeni, którą dobrze zaopatrzył Mahmud pasza, zamówiła 60 dział u Kruppa. Lecz wszystko to jest istną stratą grosza, gdyż pięta Achilesowa Turków znaną jest dobrze światu, a nią jest brak kompletny wykształconych oficerów.

Kronika potoczna i rozmaitości.

Kraków, 10 września.

Jutro we czwartek dnia 11 września, o godzinie 5 wieczorem, odbędzie się posiedzenie rady miejskiéj. Porządek dzienny dawny a dotąd niewyczerpany.

Rada szkolna krajowa wystosowała do wszystkich rad szkolnych okręgowych następujący okólnik: „Brak nauczycieli dla szkół pospolitych staje się powodem, iż rada szkolna krajowa przypomina niniejszem radzie szk. okr. iż w myśl alin. 4 art. 8 ustawy szkolnéj z d. 2 maja (D. u. i r. Cz. XXVIII Nr. 250) mogą w szkołach, w których chłopcy bądź osobno, bądź łącznie z dziewczętami pobierają naukę, udzielać takowéj nauczycielki na najniższym stopniu tj. w zakresie obejmującym pierwsze trzy lata a względnie trzy klasy najniższe szkół pospolitych i wydziałowych, że nadto w myśl art. 21 ustawy z dnia 2 maja (Dz. u. i r. Cz. XXVIII Nr. 251) mają nauczycielki równie z nauczycielami prawo do płacy i emolumentów określonych art. 11, 12 i 15 powołanéj ustawy. Wzywa się radę szkolną okręgową, ażeby obsadzając tymczasowo posady nauczycielskie, zwracała uwagę na powyższe postanowienia i zachęcała nauczycielki do ubiegania się o posady przy mieszanych szkołach pospolitych szczególniéj na prowincji, po wsiach i miasteczkach“.

Stan cholery. — We wtorek przybyło do szpitala Braci Miłosierdzia na Kazimierzu chorych na cholerę: 2, wyzdrowiał 1, zostaje w leczeniu 11.

Szpital barakowy na Skałce we wtorek był próżny.

Do szpitala Felicjanek na Smoleńsku przybyło we wtorek: 6, umarł 1, wyzdrowiało 8, zostaje w leczeniu 21.

Do szpitala starozakonnych przybyło we wtorek: 2, wyzdrowiało 2, zostaje w leczeniu 12.

Oprócz tego w domach prywatnych na Kazimierzu i Stradomiu umarł we wtorek: 1, w innych przedmieściach i w śródmieściu 1.

Na Podgórzu zachorował we wtorek: 1, umarł 1, zostaje w leczeniu 6 (wszyscy w szpitalu).

Statystyka cholery w Galicji. — Według urzędowéj *Gaz. lwowskiéj* od d. 29 maja 1873 do 15 sierpnia 1873 panowała cholera w 72 powiatach Galicji a w 1882 miejscowościach. Zachorowało w tym czasie w całéj Galicji 101,555 osób; wyzdrowiało 54,534; umarło 37,780. W leczeniu pozostało do 15 sierpnia osób 9,241.

Załoga krakowsko-podgórska odbyła dzisiaj wielkie ćwiczenie w ogniu na prawym brzegu Wisły koło Borka Falęckiego i Woli Duchackiéj.

Zeszłéj nocy widziano nad Krakowem dwie piękne tęcze.

Z sądu karnego. — We czwartek dnia 11 września, odbędą się w tutejszym sądzie karnym następujące ostateczne rozprawy: Jadwigi Wilkowej o dzieciobójstwo, Zofji Kulkowny o dzieciobójstwo, Franciszka Kowenczowskiego o kradzież, Stanisława Czapka o ciężkie uszkodzenie ciała.

Wczoraj przytrzymany został na Stradomiu służący przy wymianie biletu 50-rublowego; przyznał się, że go znalazł pomiędzy wazonkami w pomieszkaniu swojéj służbodawczyni, hrabiny K. w Ludwinowie pod Krakowem.

Dąbrowa, dnia 5 września. — Wyczytałem w dzienniku *Kraj* w nr. 201 korespondencją z nad Dunajca z d. 30 sierpnia b. r., w któréj korespondent i mego urzędowania, w zastępstwie p. starosty Cassyny, podczas jego nieobecności, dotyka i zarzuca, jakoby lekarz do leczenia osób na cholerę chorych do Otfinowa wydelegowany, chirurg Jabłoner, tylko dla jakichś intryg lekarza powiatowego z miejsca odwołany został. Ponieważ to poinformowanie publiczności jest mylne i pochodzi albo tylko ze względów osobistych korespondenta dla chirurga Jabłonera, albo z mylnego i jednostronnego poinformowania Go o rzeczywistym stanie przyczyn, do odwołania od obowiązku rzeczonego chirurga służących, których w żaden sposób ze strony prawdziwéj poznać nie był w stanie, przeto widzę się spowodowanym sprostować tę korespondencję w ten sposób, iż lekarz choleryczny, chirurg Jabłoner, nie dla intryg lekarza powiatowego ale z powodów ważnych od pełnienia obowiązku odwołany został, albowiem tenże:

a) chcąc c. k. starostwo w błędzie a publiczność w dłuższéj trwodze utrzymować, by ztąd zyski ciągnąć, wykazał w raporcie z d. 16 sierpnia b. r. o wiele większy stan osób na cholerę chorych, jak rzeczywiście był — o czem się najprzód d. 16 sierpnia komisarz choleryczny p. Przybyszewski przekonał i doniósł mi — a potem to samo lekarz powiatowy przy objeździe d. 18 sierpnia b. r., tudzież lekarz choleryczny na miejsce p. Jabłonera wydelegowany p. Apfel, — ten ostatni zaopatrując znalezionych chorych — sprawdzili,

b) nie odwiedzał chorych jego pieczy powierzonych regularnie, bo, jak mi przez osoby wiarygodne opowiadano i doniesiono, bawił we dworach w interesie własnym, dla niesienia pomocy osobom nie na cholerę chorym a tymczasem podwody z gmin po niego przysyłane po całych dniach na niego daremnie czekały; nareszcie, ponieważ

c) według podania osób wiarygodnych, wymagał od osób na cholerę chorych pod naciskiem zastraszających przepowiedni „że umrze“ honorarjum za leczenie, nie bacząc czy jest w stanie chory takowe zapłacić lub nie; o co wszystko dochodzenie zarządzone zostało.

Każdy z osobna z tych tu powołanych powodów byłby dostatecznym do odwołania chirurga Jabłonera od obowiązków lekarza cholerycznego, i nikt nie może zaprzeczyć, że z tych powodów tenże słusznie od obowiązków odwołanym został i powinien był być odwołany.

Nareszcie muszę wytknąć, że niesłusznie korespondent użala się na odwołanie chirurga Jabłonera od obowiązków lekarza cholerycznego, albowiem ani korespondent, ani publiczność, dla któréj jedynie on tam był postawiony, na tém nic nie stracili, gdyż w miejsce p. Jabłonera wydelegowano lekarza innego, nierównie pilniejszego i zdolniejszego, p. Apfla, a prócz niego pozostał i chirurg p. Jabłoner na usługi dla osób jemu przychylnych i jego protektorów na miejscu, bo go ztamtąd nikt nie ruguje.

Jan Ruczka, c. k. komisarz pow.

Konsystorz łaciński we Lwowie rozesłał niedawno kurendę do całego duchowieństwa archidjecezji lwowskiéj, w któréj, jak *Dzien. Polski* donosi, nakazuje, ażeby wszyscy proboszczowie i dziekanie zjechali się do Lwowa dla odprawienia rekolekcyj na intencję kościoła uciśnionego w osobie papieża. Rekolekcje te mają trwać przez 3 dni, ale zaczną się już w poniedziałek (22) a skończą w piątek (26 b. m.) Duchowieństwo, które się zjedzie (a będzie go przeszło 300), zostanie umieszczone w łacińskiem seminarjum duchownem i oddawać się musi praktykom religijnym, tak, że każdy ksiądz będzie miał codziennie tylko 2 godziny wolnego czasu, a i wtedy nie będzie wolno wydalać się z seminarjum, tylko będzie mógł przespacerować się po ogrodzie należącym do tegoż seminarjum.

Rękawka we Lwowie. — W dzień św. Michała urządzoną ma być we Lwowie na kopcu Unji lubelskiéj zabawa, na wzór „Rękawki“ krakowskiéj.

Stypendja. — W zakładzie Ossolińskich opróżnione są dwa stypendja po 210 zła. rocznie. Kandydaci zgłaszać się mają w podaniach, opatrzonych w potrzebne świadectwa najdaléj do 20 września. Ze stypendjami temi połączony jest obowiązek poświęcenia 3-ch godzin dziennie na czynności bibljoteczne w zakładzie, dla tego też głównie tacy kandydaci będą uwzględnieni, którzy będąc słuchaczami uniwersytetu lwowskiego, zamyślają oddać się naukowemu zawodowi i posiadają pewne zamiłowanie do bibljografji.

Sprzedawcy wiktuałów we Lwowie zawiązują osobne stowarzyszenie, które się wczoraj miało ukonstytuować.

Ponieważ w Nowym Sączu cholera już się przesiliła, więc załoga tamtejsza nie otrzymuje już od 8 b. m. czerwonego wina.

Podziękowanie. — Stowarzyszenie robotników polskich „Siła“ w Wiedniu otrzymało ze Lwowa za pośrednictwem i doręczeniem p. A. Żmudzińskiego od pp. Seyfartha & Czajkowskiego, Rotlendera, K. Wilda, Ziółkowskiego, Żmudzińskiego i Księgarni Polskiéj dla powiększenia bibljoteki 68 książek, za których darowanie w imieniu stowarzyszenia serdeczne podziękowanie publicznie składamy.

Nadmieniamy, że w najmniejszéj ilości nam nadesłane książki z wdzięcznością przyjmujemy.

Wiedeń dnia 8 września 1873 r.

Z szacunkiem:

Józef Mikulski, przewodniczący.

F. Wojtasiński, sekretarz.

W Wiedniu odbędzie się dnia 20 b. m. zjazd pocztmistrzów.

= **W Innsbruku** w dniach 23—26 września r. b., zapowiedziany jest zjazd niemieckich filologów, pedagogów i orjentalistów.

= **Wiemy doskonale** z niezliczonych sprawozdań dziennikarskich, co Europa myślała o zwiedzającym ją Szachu, niedługo zaś będziemy mieć sposobność dowiedzieć się, co Szach myślał o Europie, donoszą bowiem z Londynu, że wkrótce ma tam wyjść z druku dziennik Szacha, w którym dokładnie i szczegółowo spisywał swoje wrażenia w czasie podróży.

Zbiegostwo popisowych w Prusiech. — Królewski sąd obw. w Gnieźnie i Wielkopolsce uznał 161 popisowych, którzy się bez pozwolenia z państwa niemieckiego wydalili, za zbiegów, i skazał każdego na grzywnę 50 talarów lub miesiąc więzienia.

Wezwanie spadkobierców. — Królewski sąd obw. w Grodzisku w Wielkopolsce, uznał Cecylję Ponińską i Wincentego Taczanowskiego za zmarłych, i wzywa nieznanych spadkobierców aby się zgłosili, w przeciwnym bowiem razie rząd zabierze ich spadek.

= **Cesarz Wilhelm** dał upoważnienie do zakupienia dla królewskiego gabinetu numizmatycznego w Berlinie zbioru monet, pozostałego po generale Tox a składającego się z blisko 11,000 staro-greckich, fenickich i t. d. bardzo rzadkich monet.

= **Lekarze moabickiego lazaretu** w Berlinie zrobili w przeszłym tygodniu próbę, jaka się już w Grudziążu po wielekroć szczęśliwie udawała, ratowania chorych na cholerę za pomocą transfuzyi krwi. Wybrano do tego 2 ch chorych, u których puls już bić przestał. Na jednym z nich skutek był jak najlepszy, u drugiego puls wprawdzie się podniósł, ale po 24 godzinach śmierć nastąpiła. Przy próbach robionych w Grudziążu wlewano pacjentom tylko 3 uncje krwi, w Berlinie zaś 200 do 250 gramów.

= **Najwyższy trybunał** w Monachjum zajmował się dnia 5 b. m. rekursem, założonym przez Adelę Spitzeder. Adwokat jéj wnosił, ażeby unieważnić wyrok sądu z powodu błędów formalnych, popełnionych w czasie procesu i ażeby tę sprawę oddać innemu sądowi przysięgłych w miejscu ile możności najdalszem od Monachjum, gdzie rozdrażnienie powszechne mogło wpływać na wydanie niekorzystnego dla Adeli Spitzeder wyroku i wreszcie wnosił także, ażeby jego klijentkę uniewinnić z powodu, że paragrafy odpowiednie kodeksu karnego niewłaściwie do niéj były zastosowane. Naczelny prokurator rządowy wnosił znów ze swojéj strony, ażeby rekurs odrzucić. Trybunał w tych dniach wyda swój wyrok.

Spożycie kawy w Królestwie Polskiem nadzwyczaj szybko się zwiększa. W r. 1870 przewieziono koleją warszawsko-bydgoską na prowincję 4750 pudów, w 1871 r. 8123 p., a w 1872 r. 10,307 pudów kawy.

Na folwarku Konie, w pobliżu stacji pocztowéj Zelow w piotrkowskiém, zakłada niejaki p. J. B. Rogojski laboratorjum chemiczne, mające służyć do robienia prób i analiz rolniczych.

Brak wody tak wielki jest obecnie w Odesie, że mieszkańcy sprowadzają już tylko wodę ze studzien miejskich na herbatę, płacąc po 3 ruble za beczkę.

Uniwersytet St. Petersburski liczył w d. 1 sierpnia bieżącego roku 1210 studentów, z których: 764 na wydziale prawnym, 300 fizyko-matamatycznym, 99 historyczno-filologicznym, a 49 na wydziale języków wschodnich. Liczba studentów w porównaniu z zeszłoroczną o 75 zmniejszyła się. Budżet uniwersytetu wynosi 328,244 rs. 63 kop. Na wsparcia i stypendja wydano 74,118 rs. 65 kop. Prócz tego prywatne ofiary wynoszą 17,110 rs. 92 kop. W ogóle 614 studentów otrzymało wsparcia 91,229 rs. 57 kop., a zatem przypada na jednę głowę 149 rs. 30 kop.

= **Okręty** przybywające z morza Czarnego do Konstantynopola przywiozły wiadomość, że w poniedziałek przeszłego tygodnia srożyła się tam burza, któréj ofiarą padło wiele okrętów.

= **Cholera**, która dostała się także do Włoch, mianowicie północnych, zmniejsza się tam znacznie.

= **Znaleziony** przez dr. Schliemanna, tak nazwany „skarb Prjama“ obecnie znajduje się w Atenach. Profesor filologji w tamtejszym uniwersytecie p. Rospulos a obecnie bawiący w Hanowerze oświadczył w téj materji, że zabytki znalezione przez dr. Schliemanna nie mają bynajmniéj nic wspólnego ze skarbem Prjama,

chociaż w swoim rodzaju są bardzo znakomitą zdobyczą archeologiczną. Z którego czasu te zabytki pochodzą, to według zdania Rospulosa, dopiero potrzebaby wyjaśnić. Nawiasem mówiąc wartość złota w tych wykopaliskach jest dosyć znaczna, bo może wynosić 20 — 25 tysięcy talarów. Dr. Schliemann ma zamiar podarować je po swojéj śmierci uniwersytetowi w Atenach, pod warunkiem, jeżeli rząd grecki pozwoli mu robić poszukiwania w ruinach miasta Mycene.

Olbrzymi most.—W Szkocji budują obecnie most olbrzymi, mający połączyć dwa brzegi Firth-of-Tay o kilkaset metrów od miasta Dundée, które może być uważanem jako główny punkt przemysłu tkackiego w Szkocji. *Journal des Débats* utrzymuje, że most ten rozmiarami swemi prześcignie największe z pobudowanych dotąd i ma kosztować 5,425,000 franków, za taką bowiem sumę przedsiębiorcy podjęli się roboty. W przyszłym roku prawdopodobnie most już będzie ukończonym.

O strasznem trzęsieniu ziemi, które miało miejsce w południowéj Ameryce dnia 7 lipca b. r., podają dzienniki amerykańskie teraz dopiero następujące szczegóły:

Trzęsienie to po zestawieniu nadeszłych z różnych stron wiadomości, miało rozmiary prawdziwego kataklizmu, ogarniało bowiem całe wybrzeże chilijskie, sięgając aż do wnętrza Andów. Pierwsze wstrząśnienie miało miejsce o godz. 2 min. 20 w nocy i trwało przez 75 sekund, co jest niezwykłą w takich wypadkach długością. Przerażeni mieszkańcy Valparaiso zbudzeni ze snu, zalegli ulice w najkomiczniejszych kostiumach. Wstrząśnienia ponawiały się z rozmaitą siłą przez cały dzień. Szkody zrządzone po miastach i na linjach dróg żelaznych są ogromne; samo miasto Valparaiso poniosło do 6,000,000 strat; drogi żelazne po większéj części poniszczone zostały.

Teatr. — We czwartek dnia 11 września komedja w 3-ch aktach: „Motylomanja.“

Spostrzeżenia meteorologiczne. — Dnia 7 września pochmurno, wieczorem i całą noc deszcz; termometr od 8.0 doszedł do 17.1 R. Dnia 8 pochmurno, wieczorem i w nocy pogoda; termometr od 8.2 doszedł do 14.6 R. Barometr z małym bardzo ruchem; rano o 6 dnia 9 stan jego był 328.66, termometru 6.8 R. Wiatr północno-wschodni.

HOTEL VICTORIA. *Przyjechali*: Romuald Przestrzelski ob. z Kamieńca podols.; August Ancker kup. z Hamburga; Adolf Vorbrodt kup., Jan Wacław Machnaur ob., Winc. Wyżyński ob. z Warszawy; C. J. Pandola ob. z Włoch; Ludw. Jaroszyński ob., Konst. Heyman ob. z Podola; Ludwika Kupczyńska ob. z Kijowa; Wolf radca górniczy z Wiednia; W. Grüntheil kup. z Katowic; Wx. Mash. Irećman obyw. z Anglji; Marja Podwysocka ob. z Pola Swierszkowego.

HOTEL SASKI. *Przyjechali:* Jerzy Bacon kup., Jerzy Birch kup., Artur Davis kupiec z Ameryki; Kazimierz Skrzyński doktorand praw, Adam Skrzyński technik z Wrocławia; Wład. Janiszewski ob. z Kongresówki; Feliks Sobański wł. d. z Poznania; Wacław Meciszewski kassjer z Kalwarji; Wiktor Hube inż., Rafael Korniłowicz inż., Romuald Gawiński inż. z Petersburga; Ign. Relidzyński urz., Konst. Dursa ob., Ludwik Górecki z familją dr. med., prof. uniw. kijow., Wład. Frankowski z familją radca stanu, Karol hr. Kruzer wł. d. z Wiednia; Michał Naimski ob. ze Spytkowic; Bron. Kochlewski urz. z Wojtkówki; Aleks. Jaksa Bykowski ob., Franc. Lisicki z żoną przemysłow., Józef Życieński z żoną wł. d. z Wiednia; Jan Zdziechowski ob. z Poznańskiego; Stefan Komornicki pełnom. hr. Tarnowskiego z Dzikowa; Adam Skrzyński akad. z Galicji.

HOTEL POLSKI pod BIAŁYM ORŁEM. *Przyjechali:* Józef Jelczewski obyw., Ludwik Wolski ob. z Warszawy; Jan Szczepanowski ob., Piotr Łapicki student, Tekla Mańkowska ob. z Kongresówki; Jan Janusz ob., Jan Fajans ob. z Galicji; Aleks. Budwiłł wł. d. z Wołynia; Piotr Motyliński rejent z Kałusza; Karol Inhauser kup. z Wiednia; Stefan Twarozicki obyw. z Siany; Ludwik Urban ob. ze Lwowa. Karol Niementowski profesor z Tarnopola; Walerjan Witkowski naucz. z Andrzejowa; Emilja Łuczycka ob. z Mielca; Kazim. Lgocki ob. z Łupnicy; Helena Schamberg ob. z Frankfurtu n. O.; Józefa Miłkowska żona dyrektora z Wadowic.

Wiadomości urzędowe.

Wyciąg z dziennika urzędowego *Gazety Lwowskiéj* z dnia 5 września.

Edykta. Sąd pow. w Dobromilu wzywa Ant. Dyoniz. Tomasza Pestel de Leopoldskiego. — Sąd powiat. w Bursztynie zawiadamia spadkobierców Stanisł. Ciemierzyńskiego o pozwie Ire Bleiman o oddanie gospodarstwa l. 34 w Popławnikach; rozprawa 11 listop.

Licytacje. W sądzie pow. w Brzeżanach 15 b. m. realność l. 32 w Narajowie. — W sądzie pow. w Dukli 14 paźdz. i 19 listop. realność l. 36 w Wołowcu. — W sądzie pow. w Dąbrowy 15 b. m., 15 paźdz. i 17 listop. realność l. 131 w Radgoszczy. — Sprzedaż dóbr Jaślany w sądzie obw. w Tarnowie odbędzie się 8 paźdz. i 5 listop.

Konkurs. Posada notarjusza w Krynicy.

Gospodarstwo przemysł i handel.

Wystawa ogrodnicza we Lwowie.

Wedle rozesłanych ogłoszeń drukowanych towarzystwa ogrodniczo-sadowniczego, odbędzie się wystawa płodów ogrodniczo-sadowniczych, pszczelniczych, jedwabnictwa i nasion, w dniach od 25go do 29 września rb. w ogrodzie botanicznym we Lwowie.

C. k. ministerstwo rolnictwa nadesłało na nagrody państwowe dla wystawców 38 medali srebrnych, nadto rozdawane będą przez zarząd towarzystwa nagrody pieniężne, do których corocznie wydział krajowy pewną kwotą pieniężną się przyczyniał i niewątpliwie także i w tym roku w skutek podanéj prośby zarządu się przyczyni.

Z odbywanych dotąd wystaw ogrodnictwa z zadowoleniem przyznać należy, że takowe znacznie rozbudziły zamiłowanie do téj ważnéj gałęzi gospodarstwa krajowego, która za granicą stała się bogatém źródłem utrzymania klasy w tym zawodzie pracującéj.

Podczas pierwszéj wystawy w r. 1869 widzieliśmy przeważnie rośliny egzotyczne i płody z ogrodów panów właścicieli większych posiadłości — przez co sala wystawowa jaśniała wspaniałością okazów pięknych; w późniejszych latach rzadsze mi już były kwiaty i krzewy cieplarniane, a zato obfitsze piękne okazy jarzyn, owoców, szczepów, nasion i roślin ekonomicznych, tak od panów właścicieli dóbr, jakoteż od ogrodników i od włościan nawet ze stron dalszych kraju jak np. z Brzegów od Krakowa, z Alwerni, z Radymna itp. gdzie władze rządowe i autonomiczne przyjaźnie wpływały na ludność i o korzyściach wystawy pouczały.

Co roku ogromne kwoty pieniężne posyłamy z kraju za granicę za nasiona ogrodowe, owoce, szczepy itp., a w wielu miejscach u nas panowało przekonanie, że niepodobna w kraju naszym podobnych wypielęgnować płodów; owóż kilkoletnie wystawy ogrodnicze przekonują, że mylném było to zdanie i że ziemia nasza przy stosownéj pracy i nieco umiejętności fachowéj wszystkie zaspokoić może żądania, że zatém znaczne zaoszczędzenia wysyłek pieniężnych osiągnąć można a zarazem podnieść bogactwo kultury ogrodowéj.

Ufamy, że wszystkie władze krajowe, powiatowe i miejscowe a zarazem i duchowieństwo wpłynąć zechcą na gospodarzy wiejskich, aby w zbliżającéj się wystawie udział wzięli, zwłaszcza, że zyskanemi nagrodami z łatwością pokryte być mogą wydatki transportowe i że zarządy kolejowe już proszone zostały przez zarząd, aby zniżyły koszta przewozu płodów i osób na wystawę i napowrót, tak jak to corocznie czyniły.

Mający chęć wzięcia udziału w téj wystawie, zechcą zgłosić się wcześnie do zarządu towarzystwa ogrodniczo-sadowniczego we Lwowie ulica Kopernika nr. 20.

Od zarządu towarzystwa ogrodniczo-sadowniczego.

CENY

na targowicy publicznéj w Krakowie

dnia 9 września 1873 r.

		zła. c.	do zła. c.
Mierzyca	Pszenicy zimowéj	5 50	6 50
„	Żyta	4 50	5 —
„	Jęczmienia	3 —	3 62½
„	Owsa	1 75	1 95—
Mierzyca	Grochu	4 25	4 75—
„	Jagieł	7 75	8 50
„	Fasoli	5 —	5 50
„	Prosa	3 50	4 —
„	Rzepaku zimow.	4 50	5 —
„	Ziemniaków	1 75	— —
Centn. w.	Siana	1 15	1 50
„	Słomy	1 —	— —
Funt w.	Mięsa woł. lepszego	— 27	— 30
„	„ pośledn.	— 25	— 28
„	Polędwicy wołowéj	— 35	— 48
„	Słoniny	— 48	— 50
„	Soli	— —	— 7
Garniec	Spirytusu na 90°	2 75	3 —
„	Okowity na 80°	1 75	2 —
„	Masła	3 75	4 —
Kopa	Jaj kurzych	1 30	— —
Miarka	Kaszy jęczmiennéj	— 65	— 72
„	„ częstochow.	1 82½	— —
„	„ pszenicznéj	1 50	1 60
„	„ perłowéj	1 10	1 40
„	„ tatar. całéj	1 45	1 50
Mąki	centnar pszenicznéj	11 40	16 30

Sporządzono w biurze komisarjatu targowego.
Komisarz targowy: *Siermontowski.*

Ostatnie wiadomości.

Ogłoszony w dzisiejszym numerze urzędowéj *Gaz. wiedeńskiéj* patent cesarski z d. 7 września 1873 r., rozwiązujący izbę poselską rady państwa, rozpisujący nowe wybory i zwołujący radę państwa na dzień 4 listopada b. r., brzmi dosłownie, jak następuje:

My Franciszek Józef I z Bożéj łaski cesarz Austrji, król Węgier i t. d. obwieszczamy i podajemy do wiadomości:

Art. I. Izbę poselską rady państwa rozwiązuje się.

Art. II. Powszechne nowe wybory do izby poselskiéj rady państwa należy według postanowień ustawy z d. 2 kwietnia r. 1873 (Dz. u. p. l. 40 i 41) natychmiast zarządzić i przeprowadzić.

Art. III. Radę państwa zwołuje się na dzień 4 listopada 1873 r. do Naszego głównego i stołecznego miasta Wiednia.

Dan w Naszem głównem i stołecznem mieście Wiedniu d. 7 września 1873 r. a w 25tym roku Naszego panowania.

Franciszek Józef w. r.

Auersperg w. r. Lasser w. r. Banhans w. r. Stremayer w. r. Glaser w. r. Unger w. r. Chlumecky w. r. Pretis w. r. Horst w. r. Ziemiałkowski w. r.

Dzienniki wiedeńskie dzisiejsze, które równocześnie wyszły z urzędową „Gaz. wied.“, piszą o powyższym patencie, że prawdopodobnie dziś lub jutro ogłoszony zostanie. — Niewiadomość ta dzienników centralistycznych w każdym razie zasługują na uwagę.

Wojska niemieckie zaczną swój wymarsz z Verdun w piątek.

Książę serbski Millan odwiedzi jutro marszałka Mac-Mahona.

Kursa. — Wiedeń 10 wrześn. godz. —.—. 4% zjednocz. dług państwa banku 69.20. — Zjedn. oblig. państwa w srebrze 73.20.—Losy z 1860 r. 99.25.— Akcje banku 968.—. — Akcje kredytowe 237.—.—Londyn 111.90.— Srebro 106.25. — Dukat .—.— Lombardy 176.—. — Losy z 1864 r. 131.25. — Akcje franko-austr. 75.—. Napoleony 8.95—. — Akcje kolei Karola Ludwika 218.75. — Akcje kolei lwow. czern. 141.—.— Akcje kolei półn. wschodniéj 117.—. — Akcje banku związkow. 49.—.— Oblig. indemn. gal. 75.25.— Akcje banku wied. dla obrotu 137.—. —Akcje anglo-

Uspcsobienie giełdy: mdłe.

Kurs papierów i pieniędzy.

KRAKOW, 10 września.	płacą Zła.	c.	żądają Zła.	c.
5% Obligacje indemn. galicyjskie	74	50	76	50
kupon ubiegły ... 169				
4% Listy zastawne galicyjskie	70	—	72	—
kupon ubiegły 77				
5% Listy zastawne galicyjskie	76	50	78	50
kupon ubiegły 95				
4% Listy zastawne polskie serja I.	94	—	95	75
kupon ubiegły 85				
4% Listy zastawne polskie serja II.	93	—	94	50
kupon ubiegły 85				
5% Listy zastawne polskie nowe	93	—	94	50
kupon ubiegły 106				
4% Listy likwidacyjne polskie	78	50	80	50
kupon ubiegły 110				
6% Listy zastawne banku hip. gal.	82	50	84	50
kupon ubiegły 15				
6% Listy zastawne banku włościań.	—	—	94	—
kupon ubiegły 115				
Galic. zakładu kredyt. ziemskiego:				
5½% Listy zast. 36-letnie srebrem	—	—	—	—
6% Listy zast. 36-letnie banknot.	—	—	—	—
6% „ „ 18-letnie „	—	—	—	—
Akcje kolei warszawsko-wiedeńskiéj	92	50	95	—
„ „ galic. Karola-Ludwika	217	—	221	—
„ „ lwowsko-czern.-jaskiéj	138	—	142	—
„ banku dla han. i przem. 80 zła.	—	—	—	—
Losy krakowskie na 20 zła.	—	—	24	—
„ 5% (Donau-regulirung)	—	—	—	—
„ premjowe węgierskie	—	—	—	—
„ 3% tureckie 400 franków	—	—	—	—
„ miasta Stanisławowa	—	—	—	—
Srebro nowe austrjackie	105	25	107	25
„ w kuponach	104	75	106	75
„ (obrączkowy rubel)	167	—	172	—
Ruble papierowe rossyjskie	150	50	151	—
Talary pruskie	165	—	167	—
Dukat obrączkowy	5	30	5	42
20-frankówka	8	87	8	03
Rumuńskie obligacje 100 tal.	39	—	41	—
WIEDEN, 9 września.				
Renta austrjacka 5%	69	90	70	—
„ „ w srebrze 5%	73	15	73	25
Losy:				
Z roku 1839 całe za 100 zła.	275	—	278	—
„ 1839 ⅕ „ 100 „	250	—	258	—
4% rząd. z r. 1854 za 250 „	92	—	93	—
5% „ „ 1860 całe „ 500 zła.	99	50	100	—
5% „ „ 1860 ⅕ „ 100 „	107	—	107	50
Rządowe „ 1864 za 100 zła.	131	50	132	—

	płacą Zła.	c.	żądają Zła.	c.
Węgierskie poż. prem. na 100 zła.	81	—	81	50
Kredytowe 1860 r. „ 100 zł. m. k.	172	50	173	—
Krakowskie „ 20 zła.	22	—	23	—
Ofen (Budy) „ 40 „	23	—	24	—
Rudolfa „ 10 „	13	—	14	—
Salzburga „ 20 „	18	—	20	—
Obligacje:				
Indemnizacyjne galicyjskie	75	25	76	—
Pożycz. kolei węg. sr. 5% szt. 120 zła.	97	50	97	75
Akcje bankowe:				
Anglo-austrjackie za 120 zła.	177	50	178	—
Boden-Credit austrjac. „ 80 „	241	—	244	—
„ węgier. „ 80 „	59	—	60	—
Franco austrjackie „ 80 „	[illegible]		75	—
„ węgierskie „ 80 „	—	—	—	—
Galic. bank hipotecz. „ 200 „	—	—	—	—
„ dla handlu i prz. „ 80 „	—	—	—	—
„ Landebk. Lwów. „ 100 „	—	—	—	—
Handelsbank wiedeński „ 200 „	103	—	105	—
Interventionsbank „ 80 „	[illegible]		[illegible]	
Länderbank Verein „ 140 „	119	—	121	—
Nationalbank	964	—	966	—
Unionbank za 200 zła.	138	—	139	—
Vereinsbank austrjackie „ 80 „	51	—	51	50
Verkehrsbank „ 80 „	[illegible]		88	—
Wechslerbank wiedeńs. „ 80 „	149	—	151	—
Wechslerstuben Gesel. „ 80 „	107	—	109	—
Wiener Bank Verein „ 80 „	158	—	160	—
Akcje kolei:				
Arcyksięcia Albrechta 200 zła. sr.	—	—	—	—
Alföld Fiume 200 zła. sr.	[illegible]		[illegible]	
Dniestrzańska 200 „ „	—	—	—	—
Elisabeth 200 zł. w. a.	217	—	218	—
„ Linz Budw. 200 „ „	[illegible]		[illegible]	
Eperies-Tornow 200 „ „	—	—	—	—
Ferdinand Nordbahn 1000 zł. m. k.	2075		2080	
Gal. Karl Ludwig 200 „ „	219	—	219	50
Kaschau Oderberg 200 zł. w. a.	147	50	148	50
Lemb. Czern. Jassy 200 „ „	140	—	141	—
Rudolfbahn 200 „ „	[illegible]		[illegible]	
Siebenbürger I. 200 „ „	[illegible]		[illegible]	
Staatsbahn 200 „ „	337	50	338	50
„ II emisji „ „	—	—	—	—
Südbahn (Lombard.) 200 „ „	176	—	177	50
Theissbahn 200 „ „	[illegible]		[illegible]	
Tramway wied. 200 „ „	[illegible]		[illegible]	
Węg. gal. I. Łupk. 200 „ „	—	—	—	—
„ Nordostbahn 200 „ „	—	—	123	—
„ Ostbahn (500 fr.) 200 „ „	[illegible]		[illegible]	

Akcje przemysłowe:	płacą Zła.	c.	żądają Zła.	c.
Baugesells. allg. oest. 120	93	—	94	—
„ Wied. 100 zł. w. a.	122	—	123	—
Bauverein „ 100 „ „ „	42	50	43	—
Kałusza 200 „ „ „	—	—	—	—
Masz. wied. 200 „ „ „	—	—	—	—
„ lwow. 100 „ „ „	—	—	—	—
Parcelacyjne galic. 100 „ „ „	—	—	—	—
Wied. parcelacyjne 100 „ „ „	49	50	50	50
Listy zastawne:				
Allg. oest. Bd. Kr. los. 5% zła. sr.	100	—	100	50
„ „ 33 lat los 5% w. a.	87	—	87	50
„ „ gm. 40 „ „	85	—	86	—
Galic. Banku Hyp. 6% w. a.	83	50	84	—
„ Banku Włośc. 6% „ „	93	—	93	50
Nationalbank 5% m. k.	—	—	—	—
„ „ 5% w. a.	90	90	91	10
Węg. tow. kred. 5½% „	81	75	82	—
Obligi pierwszeństwa:				
Arcyks. Albrechta 100 w. a.	84	50	85	50
Alföld Fiume 5% zła. sr.	89	—	89	25
Dniestrzańskie 5% „ „	43	50	44	—
Ferd. Nordbahn 5% m. k.	91	75	92	25
„ „ „ 5% zła.	87	75	88	25
„ „ „ 5% zła. sr.	104	50	105	—
Gal. Kar. Lud. 5% „ „	—	—	103	—
„ II. em. 5% „	99	—	99	50
„ 1871 III. 5% „	96	—	96	50
Kasz. Oderb. 5% „	91	50	92	—
Lwów.-Czern.-Jassy:				
„ I 1865 5% sr. w. a.	74	50	—	—
„ II 1867 5% „ „ „	86	25	—	—
„ III 1868 5% „ „ „	74	50	75	—
„ IV 1872 5% „ „ „	—	—	—	—
Mähr. Sch. Central 5% „ „ „	—	—	79	—
Siebenbürgen I. 5% sr. w. a.	88	—	88	50
Südbahn (Lombardy) 3% „ „ „	109	50	109	75
Theissbahn 5% „	—	—	—	—
Węg.-galic. Łupkow. 5% „ „ „	80	—	80	25
„ Nordostbh. 300 5% „ „ „	74	—	74	50
„ Ostbahn 300 5% „ „ „	69	90	70	10

WARSZAWA, 6 wrześ.	Rrs.	k.	Rsr.	k.
Listy zastawne serji 1. 4%	95	40	95	70
„ „ „ 2. 4%	94	—	94	20
kupon ubiegły	—	82	—	—
„ nowe 5%	93	90	94	10
kupon ubiegły	1	2	—	—
„ likwidacyjne 4%	79	05	79	35
kupon ubiegły	—	105	—	—

Wydawca i redaktor odpowiedzialny:
Stanisław Gralichowski.

Winogrona kuracyjne

poleca

handel podpisany

osobom kuracyą odbywającym jako już dostatecznie dobre, słodkie, nawet przewyższające w dobroci poprzednich latach, po cenie umiarkowanej, a wszelkie zamówienia zamiejscowe zostaną natychmiast uskutecznione. (4591 1-6).

Edward Fuchs.

Drzewo na pniu.

W Radłowie (najbliższa stacya kolei żelaznéj Bogumiłowice) jest około 60 morgów drzewa sosnowego z wolnéj ręki do sprzedania.

Las ten może dostarczyć w części budulca, w części drzewa opałowego, jest koleją żelazną przecięty, a od spławnéj rzeki Dunajca pół mili oddalony.

Bliższą wiadomość powziąć można w centralnym zarządzie dóbr Radłowa (poczta Radłów) lub w Krakowie pod adresą **A. Helcel** w rynku Nr. 30. (4578 2-3)

Apteka w Wojniczu

poszukuje prowizora.

Wiadomość tamże. (4573 3-3)

---

18 września 1873

sprzedaje 70 pułk piechoty w Krakowie wszystkie swojéj kapeli

narzędzia gędziebne:

drewniane, blaszane, dęte i smyczkowe, tudzież muzykalia w koszarach Franciszka - Józefa na Piasku. (4589 2-3).

Galicyjskie Ogólne Towarzystwo Ubezpieczeń

Kapitał akcyjny 2,000.000 złr. w. a.

Zabezpieczenie na wypadek śmierci.

Przykład: Ojciec liczący 35 lat, płacąc miesięcznie złr. 2 cent. 50 zabezpiecza kapitał 1000 złr., który po śmierci będzie wypłacony pozostałéj rodzinie.

Zabezpieczona suma wypłaca sią nawet i w tym wypadku bez wszelkiego potrącenia, gdy śmieré zabezpieczonego nastąpi zaraz po zawarciu układu, choćby nawet zapłacono dopiero pierwszą ratę premii.

Wypłata zabezpieczonego kapitału uskutecznia się również bez potrącenia i w tym razie, gdy przyczyną śmierci nie była zwykła słabość, lecz cholera lub jaka inna zaraza. (4491 7-12)

Dyrekcya: we Lwowie ulica Skarbkowska l. 2, II piętro.

Godziny urzędowe od 9 do 1 i od 3 do 7.

Filia w Krakowie, ulica Sławkowska.

☛ **Prospekta** na żądanie P. T. Publiczności odsyła się bezpłatnie franko.

Ogłoszenie konkursu.

Komitet Towarzystwa gospodarskiego galicyjskiego na posiedzeniu swojem dnia 23 Sierpnia b. r. uchwalił: wysłać **dwóch stypendystów** na lat **trzy** do c. k. akademii leśniczéj w Mariabrunn koło Wiednia, udzielając takowym stypendya po **złr. 680** rocznie z funduszu subwencyjnego c. k. Ministerstwa rolnictwa.

Tym celem ogłasza się konkurs niniejszy.

Ubiegający się o jedno z powyższych stypendyów winien:

1. przedłożyć świadectwo dojrzałości szkoły średniéj;
2. wykazać dostateczną znajomość lasu, a to przynajmniéj jednorocznem zatrudnieniem przy gospodarstwie lasowem;
3. dołączyć świadectwo zdrowia — niemniéj
4. świadectwo moralności lub polecenie Rady Oddziału c. k. Towarzystwa gospod. galicyjskiego.

Oprócz tego:

5. zobowiązać się ma formalnie, iż uczęszczać będzie na wszystkie trzy działy akademickie — jako słuchacz zwyczajny — i że po odbytym trzechletnim kursie, podda się egzaminowi dyplomowemu, — oraz —
6. że po ukończeniu nauk przynajmniej przez trzy lata poświęci się zawodowi leśniczemu w kraju.

Stypendyum to udziela się na lat **trzy**, pod zastrzeżeniem: iż stypendysta wykaże się po każdym semestrze dobrym postępem w naukach i zachowaniem się odpowiedniem ustawom akademickim. Wypłata stypendyum nastąpi w dziesięciu ratach miesięcznych z góry po złr. 60 w. a. z kasy Komitetu c. k. Towarzystwa gospod. galicyj. za kwitem stosownie ostemplowanym, i przez dyrektora c. k. akademii potwierdzonym; oprócz tego otrzyma stypendysta na koszta podróży tam i napowrót po złr. 40 w. a.

Z uzyskanego stypendyum pokryć musi stypendysta wszelkie koszta, z pobytem jego w Mariabrunn połączone.

Ponieważ wykłady w języku niemieckim odbywają się, zwraca się uwagę kompetentów na potrzebę znajomości tego języka, tak w mowie jak i piśmie.

Odnośne podania należycie udokumentowane, należy nadesłać (franco) do Komitetu Towarzystwa gosp. galic. we Lwowie najdalej do **25 Września b. r.**

Z Rady Komitetu c. k. Towarzystwa gospod. galic.

Lwów 24 Sierpnia 1873 r.

Wiceprezes **Henryk Strzelecki.**

Sekretarz **J. Grelinger - Greliński.**

(4562 3-3)

Podpisany ukończony słuchacz wydziału filozoficznego w Uniwersytecie Jagiellońskim — zajmujący się od lat wielu udzielaniem lekcyj prywatnych, — przyjmuje za umiarkowanem wynagrodzeniem uczniów szkół gimnazyalnych, realnych i wydziałowych na mieszkanie, wikt i korepetecyą. Przyczem najściślejszy dozór nad uczniami sobie powierzonymi utrzymywać będzie.

Prócz tego tenże podpisany ma zamiar przygotowywać prywatnie uczniów Iszéj klasy gimnazyalnej do klasy następnej, a mianowicie z rana od 8méj do 11téj, po południu od 2éj do 4téj.

Szanowni Rodzice i Opiekunowie raczą sią zgłosić listownie lub ustnie, w grodzinach rannych od 10éj do 12éj, po południu od 2éj do 4éj do mieszkania podpisanego w Krakowie przy ulicy Franciszkańskiej naprzeciw pałacu biskupiego Nr. 165 w drugim podwórzu na I piętro. (4590 1-2).

Kraków dnia 10 września 1873.

Wład. Kudasiewicz.

Józef Oesterreicher,

Fabryczny skład maszyn

Wiedeń, Akademiestr. 3

Od 12 listopada 1873 roku w własnym domu **Wieden, Victorgasse 22.**

Najlepsza sikawka do ognia

zupełna z dwiema kruszcowemi podstawkami i mosiężnemi wentylami wraz z 12-stopowym wężem ssącym, 30-stopowym wyrzucającym na 2-kołowym wózku **130 złr.**

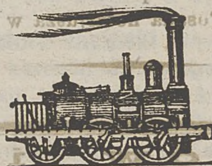

Taka sama sikawka z żelazną skrzynią na wodę 145 złr.

Z żelazną skrzynią na wodę i przyrządem ssącym 160 złr. (4533 5-12)

Obie także z wężami i pierścieniami.

C. k. uprzywil. kolej **gal. Karola Ludwika.**

OBWIESZCZENIE.

Dostawa oleju surowego i maszynowego na czas od 1 października 1873 r. do ostatniego września 1874 r. rozpisuje się w drodze ofert.

Ubiegających się o to zaprasza się, aby dotyczące oferty marką stemplową na 50 cent. zaopatrzone, najdaléj do 20 września 1873 roku do podpisanéj dyrekcyi ruchu wnieśli.

Warunki dostawy mogą być przejrzane w biurze zarządu materyałów we Lwowie.

Dyrekcya ruchu.

(4577 2-3)

LOSY MIASTA KRAKOWA.

☛ **Główne wygrane złr. w. a. 40.000, 35.000, 20.000, 15.000 itd.** ☚

Najniższa Wygrana złr. 30.

sprzedają:

we Lwowie: C. k. uprzyw. Galicyjski Akcyjny Bank Hipoteczny i filie jego w **Krakowie, Czerniowcach, Tarnopolu i Samborze.**
Galicyjski Bank Krajowy i **filia jego w Brodach.** 4438 (19-52)

w Wiedniu: Bank und Wechslergeschäft der Nieder Oesterreichischen Escompte Gesellschaft.

W drukarni „Kraju“ pod zarządem St. Gralichowskiego.